

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Харківська державна академія
дизайну і мистецтв

«31» березня 2026 року

Протокол №1

В.о. голови приймальної комісії

Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ

ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ДИЗАЙНУ

Програма фахового вступного випробування для прийому на навчання осіб,
які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) магістра (спеціаліста),
для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії,
зі спеціальності:

В2 «Дизайн»

освітньо-наукова програма «Дизайн»

Денна форма навчання
Вечірня форма навчання

Програма розрахована на виявлення теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей претендентів на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності В2 «Дизайн» у галузі професійної дизайнерської та дослідницької проектної діяльності, оволодіння історією, методологією та практикою дизайн-діяльності.

ТИПОВІ УМОВИ
до програмних питань фахового випробування
з історії і теорії дизайну

ТИПОВІ ПИТАННЯ З ІСТОРІЇ ДИЗАЙНУ

1. Первісні форми предметно-художньої діяльності. Протодизайн в контексті еволюції найпростіших знарядь праці та побутових речей. Думки стародавніх мислителів щодо спроб осмислення категорій «протодизайну». Співвідношення середньовічного ремесла та дизайну. Еволюція техніки.

2. Перша Всесвітня промислова виставка у Лондоні (1851 року) як важливий етап у розвитку дизайну. Ідеї дизайну у часи промислових революцій.

3. Рух за оновлення мистецтв та ремесл у другій половині XIX століття та його вплив на формування дизайну. Вчення Д. Рьоскіна та У. Моріса.

4. Стиль «Модерн» в дизайні і архітектурі кінця XIX – початку XX століття. Модернізм та його вплив на розвиток дизайну. Ар-Деко.

5. Веркбунд. Державний Баухауз – школа нового типу. Основні етапи розвитку Баухаузу (Веймар – Десау - Берлін). Послідовники Баухаузького підготовчого курсу. Новий Баухауз у США та Вища школа формоутворення в Ульмі.

6. Становлення дизайну в Україні. Школа Раєвської-Іванової в Харкові та інші технічні навчальні заклади та школи прикладного і декоративного мистецтва що мали елементи дизайнерської підготовки. Домінуюча лінія дизайнерської активності у інженерно-технічному середовищі Харкова. Дизайн СРСР.

7. Діяльність першого українського дизайнера В. Єрмілова (естетичні та педагогічні концепції) та інших по створенню Харківської школи дизайну. Етапи розвитку українського дизайну. Проблема національного та глобалізаційного чинників проектування.

8. Дизайн Франції, Німеччини. Своєрідність художньо-пластичної мови.

9. Становлення організаційних форм дизайн-діяльності в США. Комерційний дизайн. Стайлінг.

10. Втілення національної своєрідності у дизайні Італії, Фінляндії, Японії.

11. Художньо-проектні течії і стилі кінця XX століття. Постмодернізм. Хай-тек.

12. Еволюція формоутворення виробів. Пластмаси в дизайні. Дизайн меблів.

13. Актуальні напрями сучасного дизайну. Органічний дизайн. Екодизайн.

ТИПОВІ ПИТАННЯ З ТЕОРІЇ ДИЗАЙНУ

1. Предмет та завдання дизайну. Основні поняття та категорії. Термінологія дизайн-діяльності.

2. Методи та специфіка роботи дизайнера. Продукти творчості, їх споживчі якості. Етапи проектного процесу.

3. Дизайн та художня (матеріальна) культура. Краса та художній і проектний образ. Зміст та форма в дизайні.

4. Стиль та стилізація. Стиль та мода. Пошук стильової виразності форми. Стилізація форми.

5. Маркетинг та дизайн. Моніторинг споживчого ринку як важлива складова сучасного дизайну. Від ідеї нового товару до його втілення (виробництва). Реклама. Життєвий цикл товару.

6. Дизайн окремих виробів, споживчі властивості. Властивості виробу що зумовлюються виробництвом. Головні чинники, що впливають на форму. Дизайн предметних комплексів.

7. Дизайнер, його завдання, навички та особливості професійної діяльності. Джерела активізації творчого пошуку (інтуїція, логіка, евристика, візуальне мислення).
8. Професійні і творчі організації дизайнерів в Україні та світі.
9. Зв'язки форми з функцією, конструкцією, матеріалом, технологією. Естетична виразність форми. Засоби досягнення та критерії оцінки. Проблема форми в дизайні. Виявлення факторів та тенденцій формоутворення.
10. Композиція в дизайні. Види композиції. Досягнення єдності – основний закон композиції. Об'ємно-просторова структура, тектоніка, поняття пластики форми, засоби розмірності. Комбінаторне формоутворення.
11. Форми використання комп'ютерних технологій в дизайн-процесі та інших напрямках проектно-творчої діяльності.
12. Засоби (методи) проектного моделювання, ескізування в професійній діяльності дизайнера. Дизайнерський аналіз (аналіз вихідної ситуації, побудова об'єкту проектування), синтез, оцінка – основні процедури дизайну.
13. Дизайнерська освіта в Україні та світі, основні принципи та особливості підготовки дизайнерів. Дидактичний потенціал дизайну. Мета, завдання та принципи організації системи безперервної дизайн-освіти.

Основна література:

- Ашеро́в Т., Бойчук О., Голобородько В., Свірко В. Дизайн і ергономіка. Термінологічний словник. - Харків, УІПА, УІНДДЕ, ХДАДМ, 2009.
- Бойчук О. Дизайн постіндустріальної епохи: нові виміри, нові вимоги. // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2017, №5, с. 66-72.
- Бойчук А. Пространство дизайна. – Харків: Нове слово, 2013.
- Бойчук О. Чинник системності в інноваційному дизайні. //Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2019, №5, с. 5-11.
- Даниленко В.Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: Монографія. – Харків: ХДАДМ; Колорит, 2005. – 244 с.: іл. – Бібліогр.: С. 227-239.
- В. Даниленко. Майбутнє європейського дизайну: Чехія, Польща, Україна. — Харків: ХДАДМ-Колорит, 2007. — 197 с.; іл.
- В. Даниленко. Зіставлення дизайну Чехії, Польщі, України з дизайнерською мапою світу. Збірка мистецтвознавчих досліджень «Міст 3.» К.: Видавництво інституту Проблем сучасного мистецтва АМУ, 2007.
- Даниленко В.Я. Дизайнерська Україна у європейському вимірі // Нариси історії українського дизайну: Зб. пр. — Київ: АМУ, 2010.
- Даниленко В.Я. Дизайн Центрально-Східної Європи: Монографія. — Х.: ХДАДМ, 2009. — 172 с.: іл..
- Даниленко В. Дизайн: Параметричні аспекти // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – Харків, 2005. – № 4. – С. 3-14
- Даниленко В.Я., Рибалко С.Б. Предметний дизайн в контексті сучасного мистецтва // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. — Харків, 2006. — № 12, ч. 2.
- Даниленко В. Стратегія мистецтвознавчих досліджень дизайну України // Дизайн-освіта 2005: Тенденції розвитку та інтеграція в європейський освітній простір. – Харків, 2005. – С. 51-52
- Даниленко В.Я. Сучасний дизайнерський процес в Україні: проблеми та перспективи розвитку // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. — Харків, 2006. — № 12, ч. 1.
- Даниленко В. Дизайн: Термінологічні аспекти // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – Київ, 2005. – Вип. 12.
- Свірко В., Бойчук О., Голобородько В., Рубцов Л. Основи ергодизайну. – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2011.
- Свірко В., Бойчук О., Голобородько В., Рубцов Л. Дизайнерська діяльність: стан і перспективи. – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2014.
- Свірко В., Бойчук О., Голобородько В., Рубцов Л. Дизайнерська діяльність: екологічне

проектування. – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2016.

Raievskaya-Ivanova, M.D., The Twenty Fifth Anniversary of Kharkiv School of Drawing of M.D. Raievskaya-Ivanova from 1869 till 1894 Including the Reports on 1893, Kharkiv, 1894.

The Twentieth Anniversary of the Emperor Alexandr III Kharkiv Technological Institute 1895-1910, Kharkiv, 1910. No author.

Додаткова література:

Бойчук О. Екологічний дизайн: пріоритети, думки, особистості. В збірнику «Особистість митця в культурі» //Матеріали 2-ї Міжнародної науково-практичної конференції, ХНТУ. – Херсон, 2016. с.14-19.

Даниленко В. Дизайнерська освіта України: перехід у нову якість // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст]: зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В.Я. — Харків: ХДАДМ, 2017., №3. С. 4-10.

Даниленко В. Якість вищої дизайнерської освіти України: оціночні підходи // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст]: зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В.Я. — Харків: ХДАДМ, 2017., №4. С. 4-8.

Даниленко В. Феномен провінції у просторі дизайну (до постановки дослідницьких задач) // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Мистецькі обрії / Інст. Проблем сучасного мистецтва НАМУ — К.: Фенікс, 2014. Вип. 6 (17). С 114 — 117.

Курьерова Г. Итальянская модель дизайна. - М.: ВНИИТЭ, 1993.

Кутателадзе, В. (2020). Реформа національних систем дизайнерської освіти в контексті нових соціально-економічних умов другої половини ХХ століття. Україна та Сакартвело. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. №3. С. 30-35 doi: <https://doi.org/10.33625/visnik2020.03.030>.

D. Albrecht, E. Lupton, S. Skov Holt. Design culture now. – New York, Princeton Architectural Press, 2000.

D. Reis, Ed. J. Wiedemann. Product Design in the sustainable era. – Köln.: TACHEN GmbH, 2010.

Kutateladze, V. (2020). Sprouts of Protodesign in the Crafts of the Oldest Georgian Formations. Studies in Art Criticism, VIII, 277-299. Retrieved from <http://www.batu.edu.ge/text files/ge file 3270 1.pdf>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповіді на питання вступників на третій (освітньо-науковий) рівень, оцінюються за 200 бальною системою. При цьому оцінюються якість науково-теоретичних знань.

У балах оцінка та за національною шкалою		Пояснення
100-200	190-200	Відповіді на питання екзаменаційного білету повні, коректні відповіді присутня постановка проблеми, її обґрунтування, а Авторська точка зору обґрунтована та послідовна. Продемоі понятійно-термінологічним апаратом. Вступник демонструє засвідчує вміння критично мислити, вести дискусію

	190 – 199	Відповіді на питання екзаменаційного білету в цілому повні, коректні та виважені. У структурі відповіді присутня постановка проблеми, її обґрунтування, аналіз та висновки. Авторська точка зору переважно обґрунтована та послідовна. Продемонстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань.
Достатній рівень		
	181-189	Вступник на достатньому рівні володіє теоретичним матеріалом. Демонструє системні знання. Має базові знання з історії і теорії дизайну. Уміє аналізувати матеріал. Проте в усній відповіді допускає неточні формулювання.
	171-180	Вступник на прийнятному рівні володіє теоретичним матеріалом. Демонструє достатні знання з історії і теорії дизайну. Вміє аналізувати матеріал. У відповіді допускає неточні визначення. В аналізі відеоряду частково допускаються помилки.
	162-170	Вступник на припустимому рівні демонструє достатні знання з історії і теорії дизайну. Вміє аналізувати матеріал. У відповіді допускає неточні визначення. В аналізі відеоряду частково наявні помилки.
	152-161	Вступник демонструє достатній рівень знань з історії і теорії дизайну. Поверхово аналізує матеріал. У відповіді допускає неточні визначення.
Середній рівень		

	143-151	Вступник демонструє загальний рівень знань з історії і теорії дизайну. Аналізує й розрізняє стилі та етапи дизайнерських процесів, використовуючи посилання на певний матеріал. У відповіді допускає неточні визначення.
	133-142	Вступник демонструє поверховий рівень знань з історії і теорії дизайну. Аналізує та неточно визначає стилі та етапи дизайнерських процесів. У відповіді присутня достатня кількість вірних суджень.
	124-132	Вступник демонструє задовільний рівень знань з історії і теорії дизайну. Плутається у визначенні стилів та етапів дизайнерських процесів. Відповідь стисла, наявна певна кількість помилок.
Недостатній рівень		
	123 і нижче - непрохідний бал	Вступник почасти відповідає на поставлені питання з історії і теорії дизайну. У відповіді допускає неточні термінологічні визначення. В усній відповіді наявна завелика кількість грубих помилок.

Голова комісії

Надія СБІТНЄВА